

KODEKS RAVNANJA EU O ODGOVORNI ŽIVILSKI DEJAVNOSTI IN TRŽENJSKIH PRAKSAH

Skupna aspiracijska pot k trajnostnemu prehranskemu sistemu

Povzetek

Kodeks ravnanja o odgovorni živilski dejavnosti in trženjskih praksah je eden prvih rezultatov [strategije EU „od vil do vilic“](#) in neločljivi del njenega akcijskega načrta. Določa splošne aspiracije in okvirne ukrepe, ki jih lahko akterji „med vilami in vilicami“, na primer proizvajalci živil, nosilci živilske dejavnosti in trgovci na drobno, prostovoljno uskladijo, h katerim se lahko zavežejo in prispevajo z namenom podpiranja prehoda na trajnostne prehranske sisteme.

Junij 2021

VSEBINA

I. PREAMBULA	2
1.1 Uvod	2
1.2 Namen in struktura	3
1.3 Obseg	4
1.4 Vloge in odgovornosti	4
II. VODILNA NAČELA	7
III. OKVIR ZA SODELOVANJE NA PODROČJU PREHRANSKE TRAJNOSTI.....	10
3.1 Splošne aspiracije in okvirni ukrepi	10
3.1.1 Spodbujanje vzorcev porabe hrane (za zdravo in trajnostno prehrano)	11
3.1.2 Izboljšanje trajnosti predelave živil, prodaje na drobno, živilskih storitev in internih procesov v gostinskem sektorju	15
3.1.3 Izboljšanje trajnosti prehranske vrednostne verige – v povezavi s primarnimi proizvajalci in drugimi akterji	19
3.2 Okvir za ambiciozne zaveze s strani podjetij	23
3.2.1 Upravičena podjetja	23
3.2.2 Opredelitev zavez	23
3.2.3 Spremljanje in poročanje o zavezah	24
3.2.4 Razkritje zavez in poročila o napredku	25
3.2.5 Postopek ocenjevanja in pregleda zavez	25
3.3 Omogočitveni pogoji	26
IV. POGOJI IZVAJANJA	27
4.1 Upravljanje	27
4.2 Splošno spremljanje in ocenjevanje kodeksa	28
4.3 Odstopna klavzula	29
4.4 Začetek veljavnosti	29

I. PREAMBULA

1.1 Uvod

Z vidika [evropskega zelenega dogovora](#), vključno s [sporočilom Evropske komisije o strategiji „od vil do vilic“](#) in raznimi drugimi pomembnimi političnimi pobudami na ravni EU in mednarodni ravni, ki med drugim obravnavajo izzive podnebnih sprememb, degradacije okolja, izgube biotske raznovrstnosti, breme slabe prehranjenosti in nenalezljivih bolezni, so združenja in podjetja, navedena v Prilogi 1 (v nadaljnjem besedilu: podpisniki) h Kodeksu ravnanja o odgovorni živilski dejavnosti in trženjskih praksah (v nadaljnjem besedilu: kodeks), v okviru svojega vpliva pripravljena sodelovati pri prispevanju k preoblikovanju prehranskih sistemov, v katerih delujejo.

Čeprav mnogi evropski nosilci živilske dejavnosti aktivno sodelujejo pri prehodu na trajnost in so že dosegli občuten napredek tako v okviru lastne zmogljivosti kot tudi v partnerstvu z drugimi gospodarskimi in družbenimi akterji, obstaja prepričanje, da bi lahko prehod na trajnostne prehranske sisteme prinesel dodatne okoljske, zdravstvene, socialne in gospodarske koristi ter zagotovil, da državljani in nosilci dejavnosti z okrevaljem po krizi zaradi COVID-19 stopijo na trajnostno pot. Ta prehod je mogoč le, če vsi glavni akterji v prehranskem sistemu, med drugim tudi srednji del evropske verige preskrbe s hrano, prevzamejo ključno odgovornost in sodelujejo pri izvajanju smiselnih ukrepov v tem postopku.

V tem duhu so podpisniki z aktivnim sodelovanjem in prispevki drugih deležnikov, vključno z mednarodnimi organizacijami, nevladnimi organizacijami, sindikati in panožnimi združenji, ter v sodelovanju s službami Evropske komisije pripravili ta prostovoljni kodeks in podpirajo ustrezne v njem določene aspiracije glede doseganja trajnostnih prehranskih sistemov.

1.2 Namen in struktura

Namen tega kodeksa je, da se podjetja vseh velikosti, ki delujejo na področju proizvodnje, trgovine, predelave, promocije, distribucije in strežbe hrane, ter vsi drugi deležniki v prehranskem sistemu združijo na skupni aspiracijski poti k trajnostnim prehranskim sistemom¹, tako da se uskladijo s to skupno agendo in s konkretnimi ukrepi prispevajo k doseganju ciljev, določenih v njem.

Da bi bil kodeks uspešen, bi moral prikazati prispevek k okoljski, zdravstveni in socialni trajnosti prehranskih sistemov, hkrati pa zagotoviti gospodarsko trajnost evropske prehranske vrednostne verige. Ta kodeks kot takšen ne prispeva le k ciljem strategije EU „od vil do vilic“, temveč tudi k drugim pobudam evropskega zelenega dogovora (vključno s strategijo za biotsko raznovrstnost, industrijsko strategijo EU), evropskemu načrtu za boj proti raku ter mednarodnim trajnostnim ciljem, kot so cilji Združenih narodov za trajnostni razvoj in cilji Pariškega sporazuma.

Ta kodeks je na podlagi vodilnih načel (**poglavje II**) sestavljen iz dveh glavnih delov za sodelovanje (**poglavje III**):

1. **Splošni okvir aspiracijskih ciljev**, ki določa skupno vizijo prehranske verige EU in drugih akterjev za pomoč pri doseganju trajnostnih prehranskih sistemov. Te aspiracije so podprte z naborom **okvirnih ukrepov**², ki služijo kot navdih za katero koli majhno ali veliko živilsko podjetje, ki želi sodelovati pri prehodu na trajnostne prehranske sisteme. Skupne aspiracije in okvirni ukrepi so opisani v **oddelku 3.1**.
2. **Okvir za ambiciozne zaveze za podjetja**, ki želijo biti vodilna. Posamezna podjetja, ki lahko prikažejo vodilni položaj, so vabljeni, da prispevajo k skupnim aspiracijam, določenim v tem kodeksu, tako da sprejmejo otipljive, ustrezne in merljive zaveze, v zvezi s katerimi bo zagotovljeno spremljanje v smislu doseženega napredka. Za dodatne informacije, vključno s posebnimi določbami za mala in srednja podjetja (MSP), glej **oddelek 3.2**.

¹ Za namene tega kodeksa se uporablja naslednja opredelitev: „Trajnostni prehranski sistem je prehranski sistem, ki zagotavlja prehransko varnost in prehrano za vse na tak način, da ni ogrožena gospodarska, družbena in okoljska osnova za prehransko varnost in prehrano prihodnjih generacij. To pomeni, da: (i) je povsem dobičkonosen (gospodarska trajnost); (ii) prinaša široke koristi za družbo (socialna trajnost); in (iii) pozitivno ali nevtravno vpliva na naravno okolje (okoljska trajnost).“ (Organizacija za prehrano in kmetijstvo, FAO)

² Poleg veljavnih pravnih obveznosti v času uporabe kodeksa.

Priznava se, da zgolj ukrepi, ki jih sprejmejo izključno operaterji v srednjem delu prehranske verige, ne morejo zadostovati za preoblikovanje prehranskih sistemov. Za doseganje aspiracijskih ciljev, določenih v kodeksu, je poleg ukrepov drugih akterjev v prehranskem sistemu ali v zvezi z njim (javni organi, civilna družba, drugi nosilci dejavnosti v živilski verigi in povezani dobavitelji, potrošniki) ključnega pomena povečano sodelovanje vzdolž vrednostne verige ter med zasebnimi in javnimi akterji. Prav tako strategija „od vil do vilic“ priznava pomen omogočanja pogojev za podporo, izvajanje, spodbujanje in pospeševanje ukrepov vseh akterjev v prehranskih sistemih, da bi postali trajnostni. Dodatne podrobnosti so opisane v **oddelku 3.3**.

1.3 Obseg

Ta kodeks se uporablja za podpisnike, ki so lahko evropska združenja, nosilci živilske dejavnosti in drugi akterji v prehranskih sistemih ali v zvezi z njimi, ki lahko razumno podpirajo in/ali prispevajo k aspiracijskim ciljem, določenim v kodeksu. Kodeks se uporablja za vse dejavnosti, povezane s proizvodnjo, trgovino, predelavo, promocijo, distribucijo in strežbo hrane.

Upoštevanje tega kodeksa je prostovoljno in dopolnjuje izpolnjevanje obstoječih zakonskih obveznosti.

1.4 Vloge in odgovornosti

S svojim podpisom:

a) **evropska združenja** se zavezujejo, da bodo:

- *potrdila aspiracijske cilje, določene v tem kodeksu (kjer je ustrezno);*
- *zagotovila promocijo in razširjanje tega kodeksa v svojih volilnih okrožjih;*
- *spodbujala svoje člane, naj ukrepe za spodbujanje trajnosti in/ali poslovne prakse uskladijo z aspiracijskimi cilji kodeksa, ter jih povabila, naj po potrebi prostovoljno upoštevajo ta kodeks;*
- *raziskala možnosti za razvoj orodij in virov za posamezne sektorje v podporo temu kodeksu;*
- *letno predložila poročilo o svojih dejavnostih v podporo temu kodeksu, ki bo objavljeno na posebnem, javno dostopnem spletnem mestu;*

- *še naprej sodelovala v dialogu z drugimi akterji v prehranski verigi/sistemih ter oblikovalci politike EU in mednarodne politike, da bi vzpostavili (nove) odnose, izmenjali dobre prakse in razpravljali o izzivih, s katerimi se srečujejo, izmenjali znanje (raziskave, projekti) in ustvarili boljše medsebojno razumevanje ter prepoznali priložnosti za sodelovanje in potencialno partnerstvo.*

Podpis tega kodeksa s strani evropskega združenja ne pomeni, da prevzema kakršne koli obveznosti v imenu svojih članov, razen če je to izrecno določeno v obliki zaveze, predložene v imenu njegovih članov.

Združenja³ lahko v okviru svojih zmožnosti in pooblastil prostovoljno podprejo kodeks tako, da predlagajo:

- **konkretne prispevke** (npr. smernice za posamezne sektorje, načrti, študije); ali
- **ambiciozne zaveze v imenu svojih članov.**

Združenja, ki želijo predložiti ambiciozne zaveze v imenu svojih članov, morajo upoštevati specifikacije za zaveze, določene v oddelku 3.2.2. O izvajanju svojih zavez morajo poročati letno, razen v primeru razumne utemeljitve potrebe po drugačnem časovnem razporedu. O zavezah združenj v imenu njihovih članov je treba poročati najmanj vsaki dve leti. Podjetja, ki sodelujejo v zavezah združenja, ne smejo predložiti iste zaveze v skladu s tem kodeksom v svojem lastnem imenu.

Konkretni prispevki in ambiciozne zaveze (pa tudi poročila o spremljanju v zvezi s slednjimi) s strani združenj bodo priznani ter javno objavljeni na posebnem spletnem mestu kodeksa.

b) **Posamezna podjetja** se zavezujejo, da bodo:

- *predlagala vsaj eno ambiciozno, otipljivo in merljivo zavezo v skladu z merili, določenimi v oddelku 3.2;*
- *predložila letno poročilo o napredku, ki bo objavljeno na posebnem, javno dostopnem spletnem mestu.*

³ Tudi na sektorski/nacionalni/lokalni ravni.

Za vse podpisnike veljata naslednji splošni načeli:

- glede na obseg zavez, navedenih v tem prostovoljnem kodeksu, in raznolikost vključenih deležnikov, se bodo podpisniki prijavili le za področja, na katerih lahko smiselno prispevajo v okviru svojih pooblastil, zmožnosti, poslovnih dejavnosti ali strategij.
- Podjetja se zavezujejo, da bodo sprejela ukrepe, ki so okvirno navedeni v tem kodeksu, na način, ki zagotavlja popolno skladnost s konkurenčnim pravom EU in nacionalnim konkurenčnim pravom. Na primer, podpisniki ne smejo razpravljati, sporočati ali izmenjevati nobenih komercialno občutljivih informacij. To vključuje nejavne informacije o: cenah; strategijah trženja in oglaševanja; stroških in prihodkih; poslovnih pogojih in pogojih za tretje osebe (vključno z nabavno strategijo); dobavnih pogojih; trgovinskih programih ali distribucijski strategiji.

II. VODILNA NAČELA

Ta kodeks in njegovi podpisniki spoštujejo naslednja vodilna načela:

1. Pravna skladnost

Vsi podpisniki in osebe, ki sodelujejo pri izvajanju pobud v skladu s tem kodeksom, bodo v celoti spoštovali in izvrševali vse veljavne zakone in predpise, zlasti pravila EU o konkurenci in nacionalna pravila o konkurenci.

Ta kodeks in njegove nadaljnje zaveze potrjujejo prostovoljni namen podpisnikov, da bodo podpirali aspiracije, določene v njem, prispevali k splošnim ciljem strategije „od vil do vilic“ in evropskega zelenega dogovora. Ta prostovoljen kodeks in njegove nadaljnje zaveze niso pravno zavezujoči in niti zdaj niti v prihodnosti ne ustvarjajo nobenih pogodbenih ali predpogodbenih obveznosti po katerem koli pravu ali pravnem sistemu. Nič v tem kodeksu in njegovih poznejših zavezah se ne razume kot ustvarjanje kakršne koli odgovornosti, pravic, opustitev kakršnih koli pravic ali obveznosti katerih koli strank ali kot razrešitev pravnih obveznosti strank. Ta prostovoljni kodeks in njegove poznejše zaveze se na noben način ne razumejo kot nadomestitev, razširitev ali razlaga obstoječega ali prihodnjega pravnega okvira, ki ureja prehranske sisteme EU. Ta prostovoljni kodeks in njegove poznejše zaveze se ne smejo uporabljati kot dokaz, ali del dokazov, v nobenem sodnem postopku.

2. Pozitivno sodelovanje

Ta kodeks in njegovi podpisniki delujejo s pozitivnimi vrednotami, vključno z odprtostjo, strpnostjo in spoštovanjem. Kodeks podpira celosten pristop z zagotavljanjem dialoga z več deležniki, s čimer združuje različne akterje. To bo pripomoglo k opredelitvi, izmenjavi in prispevanju k širokemu naboru mednarodnih, nacionalnih, regionalnih ali lokalnih pobud, ki podpirajo prehransko trajnost, vključno s projekti skupnosti z več deležniki. V skupnem interesu podpisnikov je, da sodelujejo pri izpolnjevanju kolektivne zaveze v skladu s tem kodeksom ter opredelitvi skupnih izzivov in priložnosti.

3. Dobra vera in kolegialnost

Podpisniki delujejo v dobri veri in pri izvajanju tega kodeksa sodelujejo na medsebojno spoštljiv ter pravičen način.

4. **Vključenost**

Vsi podpisniki lahko aktivno prispevajo k delu in izrazijo svoja stališča. Glede na to, da je sodelovanje akterjev v prehranskih sistemih ključnega pomena za uspešen prehod na trajnostne prehranske sisteme, je ta kodeks odprt za nove podpisnike, da bi v delo vključili vse ustrezne akterje v prehranskih sistemih.

Podpisniki priznavajo, da kodeks dopušča različne pristope k prispevanju k njegovim aspiracijam, ker različni podpisniki poslujejo na različen način ter imajo različen obseg in vrsto poslovnih modelov, portfeljev in naborov strank.

Glede na to, da je več kot 99 % akterjev v verigi preskrbe s hrano MSP, je treba pri uspešnem sodelovanju in prispevanju h kodeksu v skladu z načelom „najprej pomisli na male“ opredeliti njihove posebne potrebe.

5. **Znanstvena in dokazna podlaga**

Podpisniki si prizadevajo, da njihovi prispevki k ciljem tega kodeksa temeljijo na zanesljivih znanstvenih dokazih, če so na voljo.

6. **Varnost hrane**

Sistem zakonodaje EU o živilih in krmi zagotavlja visoko raven varnosti hrane in krme, ki se daje na trg EU, kar zahteva nenehna prizadevanja vseh akterjev v vrednostni verigi. Ukrepi, sprejeti v okviru tega kodeksa, ne ogrožajo varnosti hrane in krme; nasprotno, ohranjati bi morali visoke standarde varnosti hrane, ki jih vzdržujejo evropski nosilci dejavnosti in ki temeljijo na regulativnem okviru EU.

7. **Preglednost in odgovornost**

Podpisniki v okviru svojih pooblastil, pristojnosti in zmogljivosti poročajo o svojih dejavnostih pri doseganju ciljev tega kodeksa na pregleden način, s čimer prispevajo k rednemu ocenjevanju napredka in učinkovitosti kodeksa. Podpisniki si prizadevajo za izmenjavo znanja, izkušenj in dobrih praks vzdolž vrednostne verige.

Vsi podpisniki imajo dostop do vseh informacij, povezanih z delom tega kodeksa (vključno z dnevnimi redi, delovnimi dokumenti in zapisniki).

8. **Aktivno sodelovanje**

Vsi podpisniki zagotavljajo prispevke in prispevajo h kodeksu v okviru svojih pristojnosti in strokovnega področja. Podpisniki poskusijo zagotavljati neprekinjeno sodelovanje in prispevanje k izpolnjevanju ciljev kodeksa.

III. OKVIR ZA SODELOVANJE NA PODROČJU PREHRANSKE TRAJNOSTI

3.1 Splošne aspiracije in okvirni ukrepi

Namen kodeksa je izboljšati trajnost na treh ravneh:

- 1) v zvezi z vzorci porabe hrane za zdravo in trajnostno prehrano;
- 2) znotraj internih procesov, dejavnosti in organizacije na ravni akterjev v srednjem delu prehranske verige;
- 3) v celotni dobavni verigi v povezavi s primarnimi proizvajalci in drugimi akterji.

Za vsako raven so bile določene splošne aspiracije (izražene v ciljih) ter okvirni ukrepi, ki skupaj pokrivajo tri stebre trajnosti (okoljsko, socialno in gospodarsko). Vsi akterji, ki želijo prispevati k temu kodeksu, so vabljeni, da se uskladijo s splošnimi aspiracijami, določenimi v nadaljevanju. Poleg tega lahko nosilci živilske dejavnosti (podjetja) za doseganje ciljev v pomoč pri navdihu uporabijo seznam okvirnih ukrepov.

Pri tem se predlaga, da podjetja po možnosti uporabijo postopke potrebne skrbnosti na podlagi tveganja, da opredelijo, popišejo in prednostno razvrstijo ukrepe za obravnavo negativnih okoljskih, socialnih in gospodarskih učinkov. Obstajajo različne uveljavljene smernice, načela, standardi in okviri za potrebno skrbnost in odgovorno poslovanje/družbeno odgovornost podjetij. „[*Smernice OECD in FAO za odgovorne kmetijske dobavne verige*](#)“ so eden od mednarodno priznanih primerov in vsebujejo smernice za evropska podjetja in države proizvajalke glede zmanjšanja socialnih in okoljskih tveganj v agroživilskih dobavnih verigah. Poleg tega je ustrezno pregledati tudi obstoječe predkonkurenčne sodelovalne pobude o potrebni skrbnosti, npr. smernice o nabavi za posamezne sektorje in skupno ugotavljanje tveganja. Neizčrpen seznam smernic in pobud bo na voljo na spletnem mestu kodeksa.

3.1.1 Spodbujanje vzorcev porabe hrane (za zdravo in trajnostno prehrano)

Aspiracijski cilj 1:

**Zdrava⁴, uravnotežena in trajnostna prehrana za vse evropske potrošnike,
ki prispeva k:**

- 1) odpravi slabe prehranjenosti in s prehrano povezanih nenalezljivih bolezni v EU;**
- 2) zmanjšanju okoljskega odtisa porabe hrane do leta 2030.**

Zgornji aspiracijski cilj je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 2 (odprava lakote), 3 (zdravje in dobro počutje), 4 (kakovostno izobraževanje), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost), in ciljih Pariškega sporazuma. Na ravni EU je aspiracija povezana z raznimi političnimi pobudami, na primer evropskim zelenim dogovorom (vključno s strategijo EU „od vil do vilic“, evropskimi podnebnimi pravili, akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo) ter evropskim načrtom za boj proti raku, akcijskim načrtom EU za preprečevanje debelosti v otroštvu za obdobje 2014–2020, okvirom EU za nacionalne pobude o izbranih hranilnih snoveh, skupnim ukrepom „Best RE-Map“, strategijo EU o otrokovih pravicah in drugimi.

⁴ Za namene tega kodeksa se uporablja naslednja opredelitev „zdrave prehrane“ (v skladu s prostovoljnimi smernicami Odbora za svetovno prehransko varnost o prehranskih sistemih in prehrani): „Zdrava prehrana je prehrana ustrezne količine in kakovosti za doseganje optimalne rasti in razvoja vseh posameznikov, ki podpira delovanje ter fizično, duševno in socialno blaginjo v vseh življenjskih obdobjih, pa tudi fiziološke potrebe. Zdrava prehrana je varna, raznolika, uravnotežena in temelji na hranilnih živilih. Pomaga varovati pred slabo prehranjenostjo v vseh oblikah, vključno s podhranjenostjo, pomanjkanjem mikrohranil, prekomerno telesno težo in debelostjo, ter zmanjšuje tveganje za nenalezljive bolezni, povezane s prehrano. Natančna sestava zdrave prehrane se razlikuje glede na lastnosti posameznika (npr. starost, spol, življenjski slog in stopnja telesne aktivnosti), geografske, demografske, kulturne vzorce in okoliščine, izbiro hrane, razpoložljivost živil iz lokalnih, regionalnih in mednarodnih virov ter prehranske navade. [...]“.

Določeni so bili naslednji **aspiracijski cilji**:

- a) **izboljšani vzorci porabe hrane v EU;**
b) **prehransko okolje, ki olajšuje izbiro zdrave in trajnostne prehrane.**

V ta namen so bili opredeljeni naslednji **okvirni ukrepi**⁵:

a) Izboljšani vzorci porabe hrane v EU

- *spodbujati povečano porabo sadja in zelenjave, polnozrnatih žit, vlaknin, oreščkov in stročnic, vključno z lokalno pridelanimi sortami (npr. s povečanjem njihove razpoložljivosti in/ali izboljšanjem dostopa do njih),*
- *zagotavljati/spodbujati bolj trajnostno pridelane živilskih izdelke/obroke (npr. trajnostna pridelana ekološka hrana; višji standardi dobrobiti živali, trajnostni ribiški proizvodi in proizvodi iz ribogojstva ter alg),*
- *izboljšati, kjer je to izvedljivo, prehransko sestavo in okoljski odtis živilskih izdelkov/obrokov, npr. s preoblikovanjem izdelkov in razvojem novih izdelkov/inovacijami,*
- *pregledati in/ali ponuditi vrsto ustreznih velikosti porcij in strežbe z namenom trajnostne porabe hrane,*
- *spodbujati ozaveščenost potrošnikov o zdravi, uravnoteženi in trajnostni prehrani, vključno s trajnostno porabo hrane, kot del zdravega in trajnostnega življenjskega sloga;*

b) Prehransko okolje, ki olajšuje izbiro zdrave in trajnostne prehrane

- *zagotoviti pregledne, prostovoljne informacije o izdelkih potrošnikom, npr. z digitalnimi sredstvi,*
- *uporaba odgovornih praks trženja in oglaševanja hrane, npr. z upoštevanjem samoregulativnih in koregulativnih pobud ter standardov,*
- *spodbujati zdrave in trajnostne prakse živilskih storitev,*
- *vključiti trajnostne prakse in zdravje na delovnem mestu,*
- *podpirati lokalne pobude za izboljšanje razpoložljivosti/dostopa do zdrave in trajnostne prehrane za vse.*

⁵ Ob upoštevanju prehranskih smernic na osnovi živil in (drugih) ustreznih politik, kjer je to ustrezno.

PRESEČNI aspiracijski cilj 2:

Preprečevanje in zmanjšanje izgub hrane in odpadkov

(na ravni potrošnikov, v okviru internih dejavnosti in vzdolž vrednostnih verig)

Zgornji (presečni) **aspiracijski cilj** je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 2 (odprava lakote), 6 (čista voda in sanitarna ureditev), 7 (cenovno dostopna in čista energija) 9 (industrija, inovacije in infrastruktura), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost), 17 (partnerstva), in ciljih Pariškega sporazuma. Na ravni EU je aspiracija povezana z raznimi političnimi pobudami, na primer evropskim zelenim dogovorom (vključno z evropskimi podnebnimi pravili, strategijo EU za biotsko raznovrstnost, strategijo EU „od vil do vilic“, akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo) in platformo EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih.

Naslednji **aspiracijski cilj** je bil določen v skladu s [ciljem trajnostnega razvoja 12.3](#):

50-odstotno zmanjšanje živilskih odpadkov na prebivalca na maloprodajni in potrošniški ravni do leta 2030 ter zmanjšanje izgub živil v proizvodnih verigah živil in dobavnih verigah v EU

V ta namen so bili opredeljeni naslednji **okvirni ukrepi**:

a) podpora izboljšanemu upravljanju s hrano na ravni gospodinjstev

- sprejeti ukrepe za opolnomočenje potrošnikov za zmanjšanje/preprečevanje živilskih odpadkov, na primer:
 - spodbujanje bolj premišljenega nakupovanja,
 - zagotavljanje nabora velikosti porcij, postrežbe in embalaže, primernih za različne življenjske sloge in potrebe gospodinjstev,
- podpirati, spodbujati ali izvajati pobude za obveščanje ali ozaveščanje potrošnikov, da bi jim pomagali preprečevati in zmanjševati količino živilskih odpadkov (npr. navodila za shranjevanje, načrtovanje obrokov, označevanje z datumi, recepti za ostanke),

- optimizirati in razviti inovativne rešitve (npr. v zvezi z embalažo, sestavinami) za preprečevanje živilskih odpadkov med prevozom, distribucijo, domačim shranjevanjem in uporabo.
- razviti in/ali uvesti digitalne rešitve in (druga) inovativna komunikacijska sredstva za izboljšanje obveščanja potrošnikov o živilskih odpadkih;

b) zmanjšanje količine odpadkov v največji možni meri in zmanjšanje izgub pri poslovanju in v vrednostnih verigah⁶

- opredeliti in izvajati ukrepe za izboljšanje materialne učinkovitosti procesov, npr. raziskati vzroke in potencial za preprečevanje in zmanjševanje (živilskih) odpadkov in izgub,
- izvajati smernice o preprečevanju in zmanjševanju količine živilskih odpadkov (vključno z meritvami), npr. priporočila platforme EU o izgubah hrane in živilskih odpadkih,
- prednostno obravnavati redistribucijo presežne hrane osebam, ki jo potrebujejo, kjer je to ustrezno,
- optimizirati uporabo surovin z valorizacijo,
- preprečiti ali zmanjšati ustvarjanje nevarnih in nenevarnih odpadkov, nadomestiti ali zmanjšati uporabo strupenih snovi ter zagotoviti produktivno uporabo in varno odlaganje odpadkov,
- ozaveščati in mobilizirati sredstva, vključno s krožnim gospodarstvom in biogospodarstvom, ter vlagati v spretnosti in usposabljanje zaposlenih,
- izboljšati sodelovanja vzdolž verige preskrbe s hrano z namenom zmanjšanja izgub hrane in živilskih odpadkov s krepitvijo zmogljivosti za inovacije, npr. razvoj novih izdelkov iz stranskih izdelkov ali zavrženih izdelkov.

⁶V skladu s hierarhijo živilskih odpadkov (glej [Obvestilo o živilskih odpadkih v Evropski uniji](#), Evropska komisija, 2020).

3.1.2 Izboljšanje trajnosti predelave živil, prodaje na drobno, živilskih storitev in internih procesov v gostinskem sektorju

Aspiracijski cilj 3:

Podnebno nevtralna živilska veriga v Evropi do leta 2050

Zgornji aspiracijski cilj je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v Pariškem sporazumu in ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 6 (čista voda in sanitarna ureditev), 7 (cenovno dostopna in čista energija), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost) in 17 (partnerstva). Na ravni EU je aspiracija med drugim skladna s cilji podnebnih pravil za doseganje 55 % neto emisij toplogrednih plinov leta 2030 in podnebne nevtralnosti leta 2050 ter povezana z raznimi drugimi političnimi pobudami v okviru evropskega zelenega dogovora (vključno s strategijo EU za biotsko raznovrstnost, strategijo „od vil do vilic“, akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo) in priporočilom Komisije o uporabi metod okoljskega odtisa.

Določen je bil naslednji aspiracijski cilj:

Zmanjšanje neto emisij iz lastnih dejavnosti, prispevek k cilju 55-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v živilski verigi EU do leta 2030⁷ (na podlagi znanstvenega pristopa)

V ta namen so bili opredeljeni naslednji okvirni ukrepi:

a) zmanjšanje neto emisij iz lastnih dejavnosti

- *analizirati trenutne emisije, prepoznati pereče točke in izvesti ukrepe/načrte za zmanjšanje emisij iz lastnih dejavnosti, npr.:*
 - *zmanjšanje porabe energije in izboljšanje energetske učinkovitosti za proizvodnjo z uporabo manj energetske intenzivnih in nizkoogljičnih tehnologij (npr. elektrifikacija, uporaba energije, ogrevanja in hlajenja iz obnovljivih virov),*

⁷ V primerjavi s stopnjami iz leta 1990.

- *povečanje uporabe energije iz obnovljivih virov (npr. sončna, vetrna, trajnostna biomasa, stranski proizvodi),*
- *izboljšanje učinkovitosti logistike (npr. spodbujanje pametne logistike, lokalne dobavne verige/pridobivanje),*
- *uporaba trajnostnih rešitev na biološko-ekonomski osnovi ob hkratnem prispevanju h krožnemu gospodarstvu.*

Aspiracijski cilj 4:

Optimizirana krožna živilska veriga v Evropi, ki je gospodarna z viri

Zgornji **aspiracijski cilj** je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 6 (čista voda in sanitarna ureditev), 7 (cenovno dostopna in čista energija), 9 (industrija, inovacije in infrastruktura), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost), 17 (partnerstva). Na ravni EU je aspiracija med drugim povezana z raznimi političnimi pobudami, na primer evropskim zelenim dogovorom (vključno akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo, evropskimi podnebnimi pravili, strategijo EU za biotsko raznovrstnost, strategijo „od vil do vilic“) in priporočilom Komisije o uporabi metod okoljskega odtisa.

Določeni so bili naslednji **aspiracijski cilji**:

- a) Izboljšana učinkovitost virov v lastnih dejavnostih, ki prispeva k trajnostni, učinkoviti uporabi in upravljanju energije ter naravnih virov v dejavnostih, do leta 2030**
- b) Izboljšana trajnost embalaže za hrano in pijačo, ob prizadevanju za doseganje krožnosti vse embalaže do leta 2030**

V ta namen so bili opredeljeni naslednji **okvirni ukrepi**:

- a) izboljšanje učinkovitosti virov v lastnih dejavnostih
 - *razmisliti o uporabi presoje okoljskega odtisa ali drugih metodologij analize življenjskega kroga za izdelke in/ali podjetja z namenom merjenja vplivov,*

- opredeliti in izvesti ukrepe za:
 - *izboljšanje energetske učinkovitosti GLEJ ASPIRACIJO 3,*
 - *izboljšanje učinkovitosti porabe vode (npr. prakse upravljanja z vodo, kakovost odpadne vode, predelava in ponovna uporaba vode),*
 - *zmanjšanje izgub živil in živilskih odpadkov GLEJ ASPIRACIJO 2;*

b) izboljšanje trajnosti embalaže za hrano in pijače

- *opredeliti, razviti in/ali spodbujati uporabo bolj trajnostnih rešitev embalaže⁸, na primer takšnih, ki so usmerjene v:*
 - *povečanje učinkovitosti uporabe embalaže/embalažnega materiala (npr. prek (razvoja) rešitev ponovne uporabe in ponovnega polnjenja),*
 - *večjo možnost recikliranja živilske embalaže,*
 - *povečanje vsebnosti recikliranih in/ali obnovljivih materialov v embalaži živil,*
 - *povečanje zbiranja odpadne živilske embalaže,*
- *podpirati inovacije v sistemih embalaže, ki imajo na splošno boljšo okoljsko učinkovitost*
- *podpirati, spodbujati ali izvajati pobude za obveščanje ali ozaveščanje potrošnikov z namenom preprečevanja neprimerne odlaganja odpadkov in zagotavljanja ustreznega odlaganja odpadne embalaže živil*

Aspiracijski cilj 5:

**Stabilna, vključujoča in trajnostna gospodarska rast,
zaposlovanje in dostojno delo za vse**

Zgornji **aspiracijski cilj** je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 1 (odprava revščine), 3 (zdravje in dobro počutje), 4 (kakovostno izobraževanje), 5 (enakost spolov), 6 (čista voda in sanitarna ureditev), 7 (cenovno dostopna in čista energija), 8 (dostojno delo in gospodarska rast), 9 (industrija, inovacije in infrastruktura), 10 (zmanjšanje neenakosti), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost), 17 (partnerstva), in ciljih Pariškega sporazuma. Na

⁸ Ob upoštevanju funkcionalnosti embalaže (varnost hrane, kakovost, enostavnost prevoza), tehnološke izvedljivosti in ekonomske upravičenosti.

ravni EU je aspiracija med drugim povezana z raznimi političnimi pobudami, na primer evropskim zelenim dogovorom (vključno s strategijo „od vil do vilic“, industrijsko strategijo EU), evropskim stebrom socialnih pravic, programom znanj in spretnosti za Evropo (evropski pakt za znanja in spretnosti), in z evropsko platformo deležnikov za krožno gospodarstvo ter socialnim dialogom med socialnimi partnerji.

Določeni so bili naslednji **aspiracijski cilji**:

- a) Izboljšana odpornost in konkurenčnost podjetij, ki delujejo na kateri koli točki vzdolž prehranske vrednostne verige do leta 2030**
- b) Kakovost delovnih mest, usposobljena delovna sila in varna ter vključujoča delovna mesta za vse**

V ta namen so bili opredeljeni naslednji **okvirni ukrepi**:

- a) izboljšanje odpornosti in konkurenčnosti podjetij
 - *usmeriti nov poslovni razvoj/modele k prehranski trajnosti,*
 - *sodelovati v raziskovalnih in inovacijskih programih o prehranski trajnosti,*
 - *vlagati v ustvarjanje dolgoročne trajne vrednosti;*

- b) podpiranje usposobljene delovne sile in zagotavljanje varnih ter vključujočih delovnih mest za vse
 - *podpirati usposabljanja, izpopolnjevanja in/ali preusposabljanja delavcev,*
 - *okrepiti raznolikost, enakost in vključenost na delovnem mestu,*
 - *prizadevati si za nenehno izboljševanje delovnih pogojev, npr. z vlaganjem v zdravje in varnost/ergonomijo z namenom ustvarjanja varnejših delovnih mest za vse.*

3.1.3 Izboljšanje trajnosti prehranske vrednostne verige – v povezavi s primarnimi proizvajalci in drugimi akterji

Aspiracijski cilj 6:

Ustvarjanje trajne vrednosti v evropski verigi preskrbe s hrano prek partnerstev

Zgornji **aspiracijski cilj** je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 1 (odprava revščine), številka 2 (odprava lakote), številka 3 (zdravje in dobro počutje), številka 4 (kakovostno izobraževanje), 7 (cenovno dostopna in čista energija), 8 (dostojno delo in gospodarska rast), 9 (industrija, inovacije in infrastruktura), 10 (zmanjšanje neenakosti), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost), 17 (partnerstva), in ciljih Pariškega sporazuma. Na ravni EU je aspiracija med drugim povezana z raznimi političnimi pobudami, na primer evropskim zelenim dogovorom (vključno s strategijo „od vil do vilic“, industrijsko strategijo EU), programom znanj in spretnosti za Evropo (evropski pakt za znanja in spretnosti) in z evropsko platformo deležnikov za krožno gospodarstvo.

Določeni so bili naslednji **aspiracijski cilji**:

- a) Izboljšana odpornost in konkurenčnost podjetij, ki delujejo na kateri koli točki vzdolž prehranske vrednostne verige do leta 2030**
- b) Nenehen napredek k trajnostni proizvodnji, prispevanje k trajnostnemu vodenju in učinkoviti uporabi naravnih virov do leta 2030 ter izboljšanje dobrobiti živali**

V ta namen so bili opredeljeni naslednji **okvirni ukrepi**:

a) podpora izboljšani odpornosti in konkurenčnosti dobavne verige

- *okrepiti razmerja v dobavni verigi in ustvariti skupno vrednost s partnerji/dobavitelji v verigi z opredelitvijo sinergij in priložnosti za sodelovanje, na primer v zvezi s:*
 - *spodbujanjem prenosa tehnologije in znanja (npr. tehnike integrirane pridelave),*

- sodelovanjem v skupnih predkonkurenčnih raziskavah in inovacijah (npr. partnerske inovacije na področju izdelkov/procesov/tehnologije),
- sodelovanjem pri krepitvi zmogljivosti, usposabljanju, svetovanju in razvoju veščin in znanja,
- spodbujanjem začetka uporabe digitalnih rešitev in sodobne tehnologije,
- razvojem skupnih metodologij in praks skupne uporabe podatkov za merjenje vpliva dobavne verige;

b) spodbujanje trajnostne proizvodnje

- spodbujati in podpirati inovacije in/ali povečano uporabo trajnostnih kmetijskih, akvakulturnih in ribiških praks⁹ v partnerstvu s kmeti/ribiči, usmerjeno zlasti na:
 - blaženje podnebnih sprememb (npr. zmanjšanje emisij in izgub hranilnih snovi),
 - izboljšanje biotske raznovrstnosti,
 - izboljšanje krožnosti in učinkovitosti virov,
 - prilagoditev podnebjū ob hkratnem prispevanju k izboljšanju življenja kmetov (npr. diverzifikacija posevkov),
 - izboljšanje dobrobiti živali in zdravja ljudi/živali (npr. spodbujanje odgovorne uporabe zdravil v živalih; „eno zdravje“),
 - trajnostno upravljanje naravnih virov (kot so zemljišča, prst in zaloge rib),
- podpirati trajnostno uporabo pesticidov in gnojil, hkrati pa prispevati k vzdrževanju varnosti hrane in odpornosti.

⁹ Npr. v zvezi z regenerativnim kmetijstvom, ekološkim kmetijstvom, kmetijsko-gozdarskimi sistemi, ogljičnim kmetijstvom, trajnostnim ribištvom, kmetijsko-okoljskimi ukrepi itd.

Aspiracijski cilj 7:

Trajnostno pridobivanje v verigi preskrbe s hrano

Zgornji **aspiracijski cilj** je navdihnjen ter med drugim neposredno in posredno povezan z mednarodnimi cilji, opredeljenimi v ciljih Združenih narodov za trajnostni razvoj, in sicer ciljih trajnostnega razvoja 1 (odprava revščine), 2 (odprava lakote), 4 (kakovostno izobraževanje), 7 (cenovno dostopna in čista energija), 8 (dostojno delo in gospodarska rast), 10 (zmanjšanje neenakosti), 12 (odgovorna poraba in proizvodnja), 13 (podnebni ukrepi), 14 (življenje v vodi), 15 (biotska raznovrstnost), 17 (partnerstva), in ciljih Pariškega sporazuma. Na ravni EU je aspiracija med drugim povezana z različnimi političnimi pobudami, na primer evropskim zelenim dogovorom (vključno s strategijo „od vil do vilic“, strategijo za biotsko raznovrstnost, industrijsko strategijo EU).

Določeni so bili naslednji **aspiracijski cilji**:

- a) Preoblikovane dobavne verige surovin, ki ne prispevajo h krčenju gozdov, degradaciji gozdov in uničevanju naravnega habitata ter ohranjajo in varujejo ekosisteme visoke vrednosti ter biotsko raznovrstnost**
- b) Izboljšana socialna učinkovitost v (globalnih) verigah preskrbe s hrano**

V ta namen so bili opredeljeni naslednji **okvirni ukrepi**:

- a) preoblikovanje dobavnih verig primarnih proizvodov
 - *spodbujati trajnostno pridobivanje materialov v zvezi z (neposrednimi) dobavitelji v EU in zunaj EU,*
 - *spodbujati k uporabi znanstveno podprtih sistemov certificiranja trajnosti za živila (vključno z ribami in ribiškimi proizvodi),*
 - *opredeliti in prispevati k primernim rešitvam in strategijam, usmerjenim v:*
 - *podpiranje, ohranjanje ali varstvo naravnih habitatov in biotske raznovrstnosti,*
 - *preprečevanje, zmanjševanje ali blažitev negativnih vplivov dejavnosti na zrak, zemljišča, prst, vodo, gozdove,*

- *verige preskrbe s hrano, ki ne povzročajo krčenja gozdov/preoblikovanja,*
- *pogozdovanje,*
- *trajnostno rabo zemljišč;*

b) izboljšanje socialne učinkovitosti v (globalnih) verigah preskrbe s hrano

- *opredeliti in obravnavati najpomembnejše pomanjkljivosti socialne trajnosti v celotni prehranski vrednostni verigi, ki vplivajo na najbolj ranljive skupine,*
- *z dobavitelji spodbujati dostojne delovne pogoje, zdravje in varnost pri delu,*
- *spodbujati k uporabi znanstveno podprtih sistemov certificiranja/revizij trajnosti za živila (vključno z ribami in ribiškimi proizvodi) v zvezi s socialno učinkovitostjo.*

3.2 Okvir za ambiciozne zaveze s strani podjetij

Posamezna podjetja, ki želijo prikazati vodilni položaj in dokazati ambicije po vodilnem položaju za prispevanje k aspiracijskim ciljem, opredeljenim v splošnem delu tega kodeksa, lahko sprejmejo ambiciozne zaveze v zvezi s temami trajnosti, ki so zanje ustrezne. Te zaveze bodo dopolnjevale splošne določbe tega kodeksa. V tem oddelku je določen okvir teh zavez.

3.2.1 Upravičena podjetja

Vsa velika in mala podjetja, ki delujejo v prehranskih sistemih, so vabljeni k predložitvi zavez glede njihovih dejavnosti in vpliva in se jih spodbuja, da predložijo te zaveze. Zaveze v okviru tega kodeksa lahko predložijo tudi podjetja, v katerih živila predstavljajo le del njihovih dejavnosti, vendar bi se morale zaveze po možnosti uporabljati le za živilski del njihovega poslovanja.

Za podjetja, ki so dejavna tako v EU kot zunaj EU, bi se zaveze načeloma uporabljale za prodajo/dejavnosti v EU, vključno z vplivi, povezanimi z njihovimi dobavnimi verigami zunaj EU (povezanimi s to prodajo/dejavnostmi). Podjetja lahko po želji sprejmejo zaveze, ki se uporabljajo za njihovo celotno prodajo/dejavnosti (in povezane dobavne verige).

3.2.2 Opredelitev zavez

Zaveze, predložene na podlagi tega kodeksa, morajo:

- a. biti **ambiciozne, otipljive, kvantitativne (kjer je to mogoče) in merljive**;
- b. **upoštevati okoljske, socialne in zdravstvene dimenzije trajnosti**, čeprav imajo nekatere teme lahko prednost pod pogojem, da je upoštevano načelo „ne škoduj“ v zvezi z drugimi dimenzijami;
- c. biti **osredotočene na teme, v katerih ima podjetje največji socialni in okoljski vpliv**¹⁰;
- d. **prispevati k ciljem evropskega zelenega dogovora** (zlasti strategiji „od vil do vilic“, strategiji za biotsko raznovrstnost in akcijskemu načrtu za krožno gospodarstvo) in

¹⁰ Na primer, kot je ugotovljeno v analizi pomembnosti. MSP lahko za določitev prednostnih področij uporabijo manj podroben način.

globalnih sporazumov, kot sta Pariški sporazum (UNFCCC) in cilji trajnostnega razvoja¹¹, **ter biti skladne z aspiracijskimi cilji**, določenimi v tem kodeksu;

- e. se **nanašati vsaj na obdobje do leta 2025 in po možnosti do leta 2030**, za nekatere vidike (predvsem okoljske vidike) pa se priporoča (tudi) dolgoročna vizija do leta 2040/2050.

Ob **predložitvi svojih zavez** morajo podjetja zagotoviti **kratek dokument**¹², ki vsebuje:

- obrazložitev, zakaj so bile izbrane določene teme;
- motivacijo za kvantitativne cilje zavez;
- kazalnike/ključne kazalnike uspešnosti, ki se bodo uporabljali za merjenje napredka glede zavez, na podlagi splošno sprejetih metodologij, če je to mogoče in so metodologije na voljo¹³;
- izhodišče, na podlagi katerega bodo spremljala napredek, ki ne sme biti pred letom 2015 (v skladu z okvirom ciljev trajnostnega razvoja), razen za nekatere vidike (predvsem podnebne vidike), za katere se lahko uporabi izhodišče od leta 1990;
- pojasnilo, ali se ta predložitev nanaša na zaveze, sprejete pred začetkom uporabe kodeksa ravnanja, ali na nove zaveze.¹⁴

Mala in srednja podjetja (MSP) lahko po potrebi uporabijo enostavnejše kazalnike, ki so bolj primerni za njihovo vrsto poslovanja in zaveze.

3.2.3 Spremljanje in poročanje o zavezah

¹¹ Po sprejetju bodočega globalnega okvira biotske raznovrstnosti na prihodnji 15. konferenci pogodbenic Konvencije o biotski raznovrstnosti bi se morala skladnost z navedenim zahtevati tudi za zaveze, predložene po tem datumu.

¹² Če se zaveze predložijo pred 15. julijem 2021, se lahko dokument, ki vsebuje utemeljitev in motivacijo, predloži pozneje, vendar pred 31. decembrom 2021.

¹³ (Neizčrpen) seznam primerov teh kazalnikov in metodologij je: okoljski odtis organizacije, sistem za okoljsko ravnanje in presojo ali enakovredno (projekt razkritja količine ogljika; na znanosti utemeljen cilj) za emisije toplogrednih plinov in okoljski odtis, globalni dogovor OZN, kazalniki pobude za globalno poročanje, metodologija EU za merjenje živilskih odpadkov in kazalniki fundacije Ellen MacArthur za plastiko in recikliranje. Za emisije toplogrednih plinov in/ali okoljskega odtisa se izmeri skupni okoljski vpliv v celotnem življenjskem ciklu vplivov podjetja in/ali skupnih prodanih izdelkih¹³.

¹⁴ Podjetja lahko predložijo obstoječe zaveze, pod pogojem, da so te zaveze v skladu z zgoraj navedenimi specifikacijami.

Velika podjetja¹⁵ predložijo letno poročilo o napredku njihovih zavez. Letno poročilo se predloži vsako leto do konca aprila.

To poročilo mora biti po možnosti v obliki povzetka z ustreznimi izvlečki iz najnovejšega poročila o okolju, družbi in upravljanju, ki je na voljo, ali poročila o nefinančni ali korporativni trajnosti¹⁶ in/ali katerih koli drugih pomembnih informacij, ki omogočajo oceno napredka, ki so ga dosegla podjetja z vidika njihovih zavez, sprejetih na podlagi tega kodeksa.

Če se zaveze nanašajo na globalno prodajo/dejavnosti, lahko podjetja predložijo globalna poročila. Če se zaveze nanašajo na prodajo/dejavnosti v EU, se morajo poročila v največji možni meri nanašati na dejavnosti v EU.

Mala in srednja podjetja (MSP), ki letnih poročil ne morejo predložiti, lahko enkrat na dve do tri leta predložijo poenostavljena poročila o svojih zavezah skupaj s podatki, ki se nanašajo na njihove dejavnosti.

3.2.4 Razkritje zavez in poročila o napredku

Zaveze, ki jih sprejmejo podjetja (vključno z dokumentom, ki vsebuje utemeljitev izbranih tem in kvantitativno motivacijo), in poročila o napredku glede njihovih zavez bodo javno objavljena na prosto dostopnem spletnem mestu, namenjenem temu kodeksu.

3.2.5 Postopek ocenjevanja in pregleda zavez

Podjetja, ki so predložila zaveze, bodo poleg poročanja, kot je navedeno zgoraj, povabljena tudi, da predstavijo svoj napredek na tem področju širši skupnosti deležnikov prek sodelovalne platforme (glej oddelek 4.1), ki se sestane vsaj enkrat letno. Postopek ocenjevanja in pregleda zavez je podrobneje predstavljen v oddelku 4.2.

¹⁵ Velika podjetja so opredeljena kot podjetja, ki niso MSP (vstavite povezavo do opredelitve MSP).

¹⁶ Če Evropska komisija uvede nove pravno zavezujoče standarde ali metodologije poročanja, jih morajo podjetja upoštevati.

3.3 Omogočitveni pogoji

Strategija „od vil do vilic“ opredeljuje, da lahko ugodno okolje pomaga pri spodbujanju, bolj učinkovitem izvajanju in pospeševanju ukrepov za trajnost, ki jih izvajajo nosilci živilske dejavnosti. Na poti k trajnostnim prehranskim sistemom med drugim igrajo pomembno vlogo raziskave in inovacije, tehnologija in prenos znanja ter izobraževanje (npr. za izboljšanje prehranske pismenosti prebivalstva).

Iz tega razloga bo na spletnem mestu kodeksa objavljen in na voljo začetni nabor „omogočevalcev“. Ti omogočevalci so namenjeni podpori vseh kategorij akterjev na poti k doseganju aspiracijskih ciljev, določenih v kodeksu. Ti omogočevalci so za nosilce dejavnosti bistveni za doseganje aspiracij, določenih v tem kodeksu, vendar zaveze, sprejete na podlagi kodeksa, ne morejo biti pogojene z opredeljenimi omogočevalci.

V procesu izvajanja tega kodeksa se lahko nadalje razmisli o dodatnih, bolj ciljno usmerjenih podpornih pobudah za doseganje aspiracijskih ciljev in ukrepov, določenih v kodeksu.

IV. POGOJI IZVAJANJA

4.1 Upravljanje

Kodeks temelji na treh ravneh upravljanja:

1. Sodelovalna platforma

- a. sodelovalna platforma ima svetovalno/posvetovalno vlogo;
- b. na voljo je vsem zainteresiranim deležnikom (podpisnikom in nepodpisnikom) ter javnim organom;
- c. sestane se vsaj enkrat letno (ob letni konferenci EU „od vil do vilic“);
- d. omogoča jo Evropska komisija ob podpori povezovalne skupine (glej spodaj);
- e. prejema redna poročila o razpravah skupine podpisnikov (glej spodaj) in ima priložnost posredovanja povratnih informacij ter predlogov v zvezi s tekočim izvajanjem kodeksa;
- f. glavni cilji:
 - boljše spoznavanje – izboljšanje obojestranskega razumevanja,
 - aktivno spodbujanje interakcij in partnerstev med deležniki v okviru platforme za doseganje ciljev tega kodeksa,
 - spodbujanje in omogočanje predstavljanja in priznavanja ter izmenjave dobrih praks,
 - informiranje o novih študijah, projektih, itd.,
 - odprta razprava o napredku izvajanja kodeksa (v smislu njegovih zavez),
 - spodbujanje sodelovanja med akterji, kjer je to mogoče, predvsem glede tega, kako lahko velika podjetja izobražujejo MSP o svoji poti k trajnosti,
 - spodbujanje evropske razprave med vsemi ustreznimi deležniki in javnimi organi ter spodbujanje partnerstev med javnimi organi, zasebnimi subjekti in organizacijami civilne družbe.

2. Skupina podpisnikov

- a. skupina podpisnikov ima vlogo odločanja glede kodeksa (predvsem o pregledih/posodobitvah kodeksa na predloge povezovalne skupine (glej spodaj));
- b. sestavljena je iz podpisnikov tega kodeksa;
- c. organizira srečanja, npr. skupne dogodke ali namenske delavnice, na katera so lahko povabljeni Evropska komisija in drugi deležniki, z namenom spodbujanja in napredka pri delu v okviru kodeksa;
- d. prek povezovalne skupine lahko posreduje predloge in ideje za pobude/teme srečanj sodelovalne platforme.

(O dodatnih načinih se bo skupina podpisnikov dogovorila na prvem sestanku.)

3. Povezovalna skupina (sodelovanje med Komisijo in izvoljenimi podpisniki)

- povezovalna skupina ima pripravljalno/usklajevalno vlogo;
- sestavljena je iz posameznikov iz skupine podpisnikov *(o načinu se bo skupina podpisnikov dogovorila na prvem srečanju)* in Evropske komisije;
- njene dejavnosti so:
 - a) priprava predlogov skupine podpisnikov za pregled/posodobitev kodeksa, če/ko je to primerno,
 - b) pomoč pri organizaciji sestankov sodelovalne platforme,
 - c) nastopanje v vlogi sogovornika med Evropsko komisijo in skupino podpisnikov.

4.2 Splošno spremljanje in ocenjevanje kodeksa

Letna poročila, ki jih predložijo podjetja/združenja, ter povratne informacije deležnikov v okviru sodelovalne platforme zagotavljajo oceno za ocenjevanje napredka/vpliva predloženih zavez. Prva ocena bo izvedena ob koncu leta 2022 z aktivnim sodelovanjem sodelovalne platforme in Komisije.

Letne ocene predloženih zavez in razprave o rezultatih v okviru sodelovalne platforme, na srečanjih podpisnikov in povezovalne skupine bodo služile kot podlaga za splošno oceno napredka in učinkovitosti kodeksa. Na podlagi navedenega bo sprejeta odločitev o nadaljevanju ali opustitvi kodeksa.

4.3 Odstopna klavzula

- Posamezni podpisniki se lahko kadar koli odločijo za odstop od tega kodeksa.
- O tem morajo pisno obvestiti skupino podpisnikov.
- Odstop začne veljati tako j po prejemu obvestila.

4.4 Začetek veljavnosti

Kodeks začne veljati ob podpisu vsaj enega (1) evropskega združenja iz srednjega dela prehranske vrednostne verige in sprejetju okvira ambicioznih zavez s strani vsaj enega (1) podjetja/združenja iz srednjega dela prehranske vrednostne verige.

Podpisano v Bruslju, 5. julija 2021